

Cech pekařů Kralovice

(1712) 1754–1847

Inventář

EL NAD č.: 858

AP č.: 335

Mgr. Eva Němečková, Ph.D.

Plasy 2017

Obsah

Úvod:

I. Vývoj původce archiválií	3
II. Vývoj a dějiny archivního fondu	6
III. Archivní charakteristika archivního fondu	7
IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu	7
V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky	8
Seznam použitých pramenů a literatury	9

Přílohy:

Seznam použitých zkratk	10
-------------------------	----

Inventární seznam	11
--------------------------	-----------

I. Vývoj původce archiválií

Cechy vznikaly ve střední a západní Evropě již od konce 11. století. Do Čech byla tato instituce s největší pravděpodobností přinesena německými kolonizátory nejpozději ve 13. století. Nejstarší doklad existence cechu v Čechách pochází z roku 1318, kdy byly potvrzeny artikule pražským krejčím.¹ Cechy vznikaly nejdříve v předních královských městech, následně se šířily do venkovských královských měst a z nich do poddanských. Mezi prvními byly zakládány cechy tzv. silných řemesel, tedy běžné denní spotřeby, jako jsou řemesla potravinářská, oděvní či textilní a kožedělná. V menších městech, ať královských, nebo poddanských, se méně početná řemesla často spojovala do tzv. sdružených cechů. Jednalo se zpravidla o řemesla navzájem si podobná (tesaři a truhláři, pekaři a perníkáři atd.), nebo jejichž výrobní procesy na sebe navazovaly (pekaři a mlynáři, koželuzi a ševci atd.).

Cech můžeme chápat jako řemeslnickou korporaci, jejímiž členy museli být všichni řemeslníci a vznikl tehdy, když si příslušníci určitého řemesla začali činit nárok na to, aby jejich společenství získalo vliv i v živnostensko-politické oblasti.² Kromě toho se cechy staraly o duchovní život svých členů a zaštiťovaly charitativní aktivity řemeslníků. Každý člen cechu tak měl zajištěno právo na určité příspěvky v případě, že by kvůli nemoci nemohl vykonávat řemeslo, dále měl zaručen cechovní pohřeb. V neposlední řadě cech přispíval na místní kostel (ve větších městech cechy vlastnily oltáře), na chudé do špitálů nebo pomáhal spřáteleným cechům v případě živelných pohrom.

Cech měl jednotnou hierarchii. Na spodní úrovni stáli učedníci, kteří si teprve osvojovali řemeslo. Po předepsané době zhodnotili mistři, jestli chlapci řemeslo zvládli. Tím se vyučili a stali se z nich tovaryši. Ti mohli pracovat u mistra a pomáhat mu se zakázkami, případně se vydat na zkušenou, neboli vandr. Nejvýše stáli cechovní mistři. Na ně byly kladeny největší nároky, jak finanční, kvalitativní, tak i morální. Z mistrů pak byli voleni cechovní starší, kteří reprezentovali cech navenek (jednali s představiteli města, hájili zájmy členů cechu), předsedali cechovní samosprávě, byli zodpovědní za cechovní pokladnici a v ní uložené insignie, artikule, knihy, peníze a osobní doklady členů cechu.

Cech se řídil artikulemi, které upravovaly všechny aspekty cechovního života – od náboženství, chování, přes přijímání nových učedníků a mistrů, po ryze výrobní problémy (kolik lze vyrobit a prodávat na trhu, jaké zboží je možno vyrábět, kolik může mít mistr zaměstnanců atd.). Artikule byly většinou vypracovány samotným cechem, nebo převzaty od jiného cechu a následně potvrzovány vrchností.

Krizovým momentem se pro cechy stal rozmach manufaktur na přelomu 17. a 18. století a následná industrializace v 19. století. Některých řemesel se vznik manufaktur zásadně nedotknul, nejvíce na něj doplatila především textilní a kovozpracující řemesla. Cechy byly soudobými ekonomy kritizovány pro svoji zkostnatělost a lpění na tradicionalistických postupech. Proto byl už v roce 1731 vydán Generální cechovní patent a o osm let později (1739) Generální cechovní artikule. Dle nich byly cechy rozdělené podle velikosti měst do čtyř tříd a v rámci jednotlivé kategorie se sjednotily nejen jejich artikule, ale také poplatky. V takovéto podobě cechy v českých zemích existovaly až do poloviny 19. století, kdy bylo císařským patentem č. 227 říšského zákona ze dne 20. prosince 1859

¹ WAGENKNECHT, Josef. *Krejčí v Praze od založení města až do dnešní doby*. Praha, 1932, s. 14.

² JANÁČEK, Josef. *Přehled řemeslné výroby v českých zemích za feudalismu*. Praha : SPN, 1963, s. 101.

cechovní sdružení s účinností od 1. května následujícího roku zcela zrušeno. Jakousi náhradou za cechy se stala řemeslná živnostenská společenstva, která převzala část cechovních pravomocí.³

Kralovice byly patrně založeny za vlády Vladislava II. Naznačuje to jejich samotný název i to, že je v roce 1183 postoupil jeho syn, kníže Bedřich, plaskému klášteru. Pro budoucí rozvoj osady byla klíčová strategická poloha na křižovatce stezek ze Žatce do Plzně a do Rokycan a z Prahy na Manětín, celnici v Teplé a na Cheb.⁴ Z tohoto důvodu můžeme v Kralovicích předpokládat vyspělejší tržní a celní systém než v okolních obcích. Už v roce 1289 jsou Kralovice nazývány městečkem s právem vybírat clo.⁵ S ohledem na odváděné vysoké církevní dávky můžeme usuzovat, že zde panoval slibný hospodářský rozvoj.⁶ Roku 1400 opat Gottfried vysadil Kralovice zákupním právem. V neposlední řadě museli tamní prodejci soli v den trhu, jehož termín konání se v privilegiu neuvádí, odvést do kláštera jeden strych rakovnické míry soli.⁷

Na samém začátku husitských válek vyjmul Zikmund Lucemburský Kralovice z klášterního vlastnictví a zastavil je Kolovratům, což znamenalo následné rozdělení městečka na dvě části. Kolovratové postavili pivovar a dali obnovit stará privilegia. Kralovice se začaly opět ekonomicky pozvedat, o čemž svědčí povolení Vladislava Jagellonského z roku 1489, kterým jim udělil dva jarmarky.⁸ Jeden se odehrával na den sv. Královny (nejspíše den památky Panny Marie Královny 22. srpna) a druhý je bohužel neznámý. První výroční trh přesunul v roce 1509 Albrecht z Kolovrat na sobotu před sv. Bartolomějem a měl trvat osm dní.⁹

Období největšího rozmachu zaznamenaly Kralovice pod správou vrchnosti z rodu Gryspeků. Poté, co Florián Gryspek z Gryspeku získal obě části Kralovic, rozhodl se v nich vybudovat reprezentativní sídlo s rodinnou hrobkou v místním kostele sv. Petra a Pavla. Tomu podřídil mnoho privilegií, která získal od krále Ferdinanda I. Nejdříve v roce 1545 přesunul dosavadní jarmarky. Nově se měly konat na den Zvěstování Panny Marie (25. března) a na sv. Havla (16. října). Současně udělil Kralovicím mílové právo na trh s vlnou, čímž později dostal do sporu kralovické a rakovnické soukeníky. O dva roky později (1547) vymohl Gryspek povýšení Kralovic na město. V listině dále dovolil Kralovickým svobodně provozovat řemeslo a živnosti.¹⁰ Kromě toho obnovil a pozvedl zdejší obchod

³ NĚMEČKOVÁ, Eva. *Cechy královských měst severozápadních Čech v raném novověku* [tiskem nepublikovaná disertační práce]. Ústí nad Labem : Filozofická fakulta Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, Katedra historie, 2015, s. 59–60.

⁴ NOVÁČEK, Karel. K vývoji sídelní struktury Kralovic. In *Gryspekové a předbělohorská šlechta : Kralovice a poddanská města : sborník příspěvků ze semináře konaného v Mariánské Týnici ve dnech 21.–23. května 1997*. Mariánská Týnice : Muzeum a galerie severního Plzeňska, 1998, s. 74.

⁵ EMLER, Josef (ed.). *Regesta diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae II*. Praha, 1882, s. 641, č. 1488.

⁶ BUKAČOVÁ, Irena. *800 let Kralovic*. Kralovice : Městský národní výbor Kralovice, 1983, s. 9.

⁷ KOČKA, Václav. *Dějiny politického okresu Kralovického – díl I*. Kralovice, 1930, s. 43.

⁸ HAAS, Antonín (ed.). *Codex iuris municipalis IV./2*. Praha : Nakladatelství ČSAV, 1960, s. 282–283, č. 548. Originál listiny se nezachoval a text je znám pouze z pozdějšího potvrzení z roku 1545, kde dny původních jarmarků nejsou uvedeny.

⁹ HAAS, Antonín (ed.). *Codex iuris municipalis IV./3*. Praha : Nakladatelství ČSAV, 1961, s. 161–163, č. 762.

¹⁰ VOREL, Josef. *450 let města Kralovice 1547–1997*. Rakovník : Skanzen – Muzeum Rabštejn nad Střelou, 1996, s. 5.

s pivem, vínem, solí, železem, vlnou a dobytkem. V širším okolí Kralovic zahájil těžbu břidlice a výrobu kamence.¹¹

Po porážce stavů v roce 1621 byl Gryspekům zabaven majetek, a tak se Kralovice následně dostaly opět do držení plaského kláštera. Zda už tehdy měly Kralovice větší množství cechů, není zcela jasné. Lze předpokládat, že minimálně cechy silných řemesel mohly mít svá sdružení za gryspekovské éry. Florián Gryspek podporoval obchod a jistě se snažil pozvednout zdejší řemesla – zakládání cechů se za takovou pomoc pokládalo. I. Bukačová uvádí, že třicetiletou válku přečkaly cechy řezníků a sladovníků, resp. působily i během ní, a že ostatní cechy hrnčírů, krejčích, pekařů, kovářů, ševců byly obnoveny. Navíc po válce byly nově založeny cechy zedníků a tkalců.¹² Jak to doopravdy vypadalo s řemeslnou skladbou obyvatelstva před a během třicetileté války, se bohužel přesně nedozvíme. Nejstarší městská kniha z roku 1622 neuvádí ke každému jménu zaměstnání, několik zmínek se tu přesto najde. Do roku 1653 jsou v městských knihách zaznamenáni dva mandlíři, tři hrnčíři, pekař, bečvář, sedlář, zámečník, mydlář a dva kováři.¹³ Navíc k roku 1630 je datována cechovní pečeť řezníků.¹⁴

Porovnáme-li s výše zmíněným pramenem soupis poddaných podle víry z roku 1651 a berní rulu z roku 1653, zjistíme, že řada jmen řemeslníků zaznamenaných v soupisu a berní rule se objevuje v městské knize od 20. či 30. let 17. století. Přečkali tak válečné útrapy a provozovali svoji živnost. Čtrnáct řemeslníků uvedených v soupisu nebo v městské knize již nebylo zapsáno v berní rule. Lze tedy předpokládat, že zemřeli, nebo se odstěhovali. V případě dvou mandlířů a jednoho sedláře se jednalo o zánik celého řemesla, z krejčích pak zbyl pouze jeden. Sedm osob získalo mezi roky 1651–1653 živnost, protože předtím byli uvedeni jako osadníci bez profese nebo jako podruzi. Šest řemeslníků se navíc v tomto období do Kralovic přistěhovalo. U dvou tesařů a jednoho zámečníka jde o první zmínku o těchto řemeslech a lze předpokládat jejich další rozvoj ve městě. Příchod a rychlý vzestup stavebních řemesel byl pro města poškozená třicetiletou válkou příznačný. Po válce byli v Kralovicích nejvíce zastoupeni řezníci (počet dle soupisu 8, resp. podle berní ruly 9), sladovníci (6, resp. 7), pekaři (3, resp. 4), ševci (3, resp. 4), krejčí (4, resp. 2), tesaři (0, resp. 3) a hrnčíři (2, resp. 3).¹⁵ Ostatní řemesla (mydláři, kováři, bednáři, krejčí, šmejdiř, soukeník, kožešník, koželuh, zámečník, provazník) měla jednoho nebo dva představitele.

Město zasáhlo od konce třicetileté války několik požárů (1656, 1754, 1769, 1771, 1782), přesto jeho hospodářský význam vzrůstal.¹⁶ Svědčí o tom bohatství některých členů cechu, kteří se byli schopni dostat mezi městské radní a také vyšší počet příslušníků daných řemesel a jejich větší rozmanitost. Podle tereziánského katastru bylo v Kralovicích (včetně

¹¹ JINDŘICH, Karel. Průmyslová činnost na gryspekovských panstvích na Plzeňsku. In *Gryspekové a předbělohorská šlechta : Kralovice a poddanská města : sborník příspěvků ze semináře konaného v Mariánské Týnici ve dnech 21.–23. května 1997*. Mariánská Týnice : Muzeum a galerie severního Plzeňska, 1998, s. 29–30.

¹² BUKAČOVÁ, Irena. *800 let Kralovic*. Kralovice : Městský národní výbor Kralovice, 1983, s. 24.

¹³ SOKA Plzeň-sever se sídlem v Plasích, fond *Archiv města Kralovice /nezpracováno/*, manuál městské rady 1622–1666.

¹⁴ FÁK, Jiří. Pečetidla kralovických cechů. *Vlastivědný sborník : čtvrtletník pro regionální dějiny severního Plzeňska*, 1995, roč. 5, č. 2, s. 8.

¹⁵ První číslo uvádí údaje z PAZDEROVÁ, Alena (ed.). *Soupis poddaných podle víry z roku 1651 – Rakovnicko*. Praha : Státní ústřední archiv v Praze, 1996, s. 42–48 a druhé číslo uvádí počet v berní rule, které převzal KOČKA, Václav. *Dějiny politického okresu Kralovického – díl I*. Kralovice, 1930, s. 57–58.

¹⁶ PELANT, Jan. *Města a městečka západočeského kraje*. Plzeň : Západočeské nakladatelství, 1984, s. 162.

učedníků a tovaryšů) deset řezníků, osm pekařů, sedm ševců, šest hrnčírů, pět tkalců, pět krejčích, čtyři bednáři, čtyři zedníci, dva koláři, zámečníci, truhláři a po jednom sedláři, pokrývači, kameníku, řemenáři, barvíři, perníkáři, punčocháři, kožešníku, mydláři, jircháři, sklenáři a kamnáři.¹⁷

Na přelomu 18. a 19. století ovlivnila Kralovice průmyslová revoluce. Řada dříve kvetoucích odvětví ztratila na svém významu a některá naopak začala prosperovat. Jednalo se především o tkalce, ševce a soukeníky. Podle Sommerova popisu z roku 1838 bylo ve městě 19 tkalců, 16 ševců, deset hrnčírů, devět krejčích, sedm pekařů, šest soukeníků, pět kovářů, čtyři řezníci a mlynáři, tři koželuzi a truhláři, po dvou zámečnicích, mydlářích, kolářích, punčochářích a jeden kloboučník. Konaly se zde čtyři výroční trhy, na nichž byla největší poptávka po textilním zboží a pernicích.¹⁸ Uvedený přehled souhlasí s tehdejší vysokým významem kralovických tkalců a soukeníků. Vysoký počet hrnčírů také nepřekvapí, vezmeme-li v potaz výhodné geologické podloží okolní krajiny. Po vydání zákona z roku 1859 se některé dosavadní cechy transformovaly ve společenstva a pokračovaly dál v tradici, jiné po nabytí živnostenské svobody zcela zanikly.¹⁹

Pekařské řemeslo patřilo mezi jedno z prvních, které se začalo sdružovat. Jednalo se o významný cech, jehož počátky můžeme spojit minimálně s gryspekovskou érou Kralovic. Několik pekařů přečkalo třicetiletou válku a obnovilo svůj cech. Dne 10. května 1754 cechovní agendu těžce zasáhl oheň. Veškeré písemnosti byly zničeny a cech musel založit 16. prosince novou knihu. Do ní sepsal starší příjmy, které byly dohledatelné v jednotlivých listech. Suma za přijetí nového spolumistra byla do 80. let 18. století ve výši šest zlatých a dvě libry vosku pro domácí mistry a dvojnásobek pro cizí. Od roku 1784 se obě částky zdvojnásobily (12 zlatých 30 krejcarů a 25 zlatých), ale už není doložen vklad ve vosku. U tovaryšů i učedníků se sumy pohybovaly okolo tří zlatých. Mezi lokalitami původu členů cechu převažovaly Kralovice, ale vyskytovali se zde i lidé z Plas, Nebřezin nebo Vysoké Libyně. Ovšem místo, odkud žadatelé pocházeli, nebylo vždy zmiňováno. Systematičtější agenda končí rokem 1837. Vzniklo-li v Kralovicích živnostenské společenstvo, nepokračovalo v dřívější agendě. Spíše to vypadá, že se organizace rozvolnila, mistři se osamostatnili.

II. Vývoj a dějiny archivního fondu

V době existence cechů bývaly jejich důležité písemnosti ukládány v cechovní truhlici, kterou si předávali cechmistři. Po ukončení činnosti cechů přebírala většinou jejich agendu nově vzniklá živnostenská společenstva. Následně byly dokumenty přeneseny na radnici. Staly se součástí kralovického městského archivu. Po druhé světové válce cechovní fond částečně uspořádal, popsal a vytvořil k němu pomůcku tamní archivář František Zikmund. Na toho navázal reinventarizací v 50. letech 20. století jeho nástupce a současně ředitel kralovické školy František Polcar.

¹⁷ CHALUPA, Aleš – LIŠKOVÁ, Marie – NUHLÍČEK, Josef – RAJTORAL, František. *Tereziánský katastr český, svazek 2*. Praha : Archivní správa Ministerstva vnitra, 1966, s. 302–303.

¹⁸ SOMMER, Johann Gottfried. *Das Königreich Böhmen VI. – Pilsner Kreis*. Praha, 1838, s. 320.

¹⁹ FÁK, Jiří. *Řemesla a živnosti v Kralovicích. Vlastivědný sborník : čtvrtletník pro regionální dějiny severního Plzeňska*, 1995, roč. 5, č. 2, s. 9–10.

Kdy se do archivu materiály dostaly, není zcela jasné. Nezachoval se žádný záznam o jejich převzetí. Pravděpodobně byly součástí archivu města Kralovic, který byl předán do Okresního archivu Plzeň-sever 6. listopadu 1989 (přírůstkové číslo 762), a vyříděny v 90. letech 20. století.

III. Archivní charakteristika archivního fondu

Archivní fond provizorně uspořádal v roce 1996 Karel Rom. K dalšímu zpracování došlo v roce 2003, kdy Kateřina Nová sepsala prozatímní soupis. Během generální inventury byl k 13. červnu 2013 upřesněn časový rozsah a metráž fondu. Pořádání a inventarizace proběhly na základě vyhlášky č. 645/2004 Sb., dále bylo přihlédnuto k současným pravidlům pro zpracování archivního materiálu (Metodické návody a instrukce pro zpracování archivního materiálu. SAP X, 1960, č. 2, s. 215–310), k Metodickému pokynu ředitele SOA v Plzni pro zpracování archiválií a tvorbu archivních pomůcek č. j. SOAP/006-0767/2010 včetně jeho dodatku č. j. SOAP/060-1300/2014 a k Metodickému návodu č. 1/2013 odboru archivní správy a spisové služby Ministerstva vnitra, kterým se vydávají nová základní pravidla pro zpracování archiválií. Během zpracování byly archiválie rozděleny na knihy, spisy a účetní materiál. Zároveň došlo ke zpřesnění časového rozmezí fondu.

Archivní fond Cech pekařů Kralovice zahrnuje materiály z let (1712) 1754–1847 o rozsahu 0,11 bm. Prius fondu tvoří zpětné zápisy v cechovní knize inv. č. 1. Přestože byla založena až po požáru, byly do ní zaznamenány starší zápisy o přijetí do cechu začínající rokem 1712. Nejmladší část fondu tvoří cechovní účty. Fond obsahuje jednu knihu úředního charakteru, účetní a spisový materiál vztahující se jak k cechu, tak k jednotlivým členům. Jazykem archiválií je čeština, s výjimkou tří zápisů v cechovní knize z roku 1830 a několika listů ve spisovém materiálu, které jsou psané německy. Fond je ve vyhovujícím stavu a dochoval se značně mezerovitě. Zcela chybí účetní agenda a artikule, které jistě musely být po zmíněném požáru nově vydány.

IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu

Archivní cechovní materiály mají vysoký výpovědní potenciál. Mohou pomoci nahlédnout do fungování společnosti a odhalit vzájemné sociální vazby. Záleží ovšem na komplexnosti fondu, stavu jeho dochování a časovém rozsahu. Vzhledem k zaznamenanému požáru byla většina starší cechovní agendy zničena. Díky cechovní knize si lze udělat přehled, kolik se platilo za přijetí do cechovní organizace, jak se tyto sumy měnily v čase, jaké byly sociální vazby mezi členy cechu a s pomocí kralovických městských knih je možné částečně rekonstruovat společnost 18. a 19. století.

Archivní fond Cech pekařů Kralovice obsahuje cechovní knihu (inv. č. 1), kde nalezneme zápisy přijetí nových mistrů, učedníků a jejich vyučení. U zápisů vyučených učedníků je uvedeno tovaryšské jméno, které dotyčný přijal. V řadě jiných obdobných knih se takové záznamy nedochovaly. Znalost získaných jmen může pomoci se orientovat mezi členy cechu. Někteří je totiž přijali za své a následně pod ním byli dále vedeni.

Účetní materiál zahrnuje torzo cechovních počtů. Spisový materiál obsahuje archiválie týkající se jak celého cechu, tak jednotlivých členů. Bohužel se zde jedná o jednotliviny bez

větší vypovídající hodnoty. Zajímavý může být soubor tří dokumentů ohledně nedodržování předepsané váhy chleba (inv. č. 2).

V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky

Inventarizaci archivního fondu spolu s vypracováním inventáře provedla v květnu 2016 ve Státním okresním archivu Plzeň-sever se sídlem v Plasích archivářka Eva Němečková. Čistopis inventáře byl dopracován a schválen v únoru 2017.

Plasy 22. 2. 2017

.....
Eva Němečková

Seznam použitých pramenů a literatury

Prameny

SOkA Plzeň-sever se sídlem v Plasích, fond *Archiv města Kralovice* /nezpracováno/, manuál městské rady 1622–1666.

Literatura

- BUKAČOVÁ, Irena. *800 let Kralovic*. Kralovice : Městský národní výbor Kralovice, 1983.
- EMLER, Josef (ed.). *Regesta diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae II*. Praha, 1882.
- FÁK, Jiří. Pečetidla kralovických cechů. *Vlastivědný sborník : čtvrtletník pro regionální dějiny severního Plzeňska*, 1995, roč. 5, č. 2, s. 8.
- TÝŽ. Řemesla a živnosti v Kralovicích. *Vlastivědný sborník : čtvrtletník pro regionální dějiny severního Plzeňska*, 1995, roč. 5, č. 2, s. 9–10.
- HAAS, Antonín (ed.). *Codex iuris municipalis IV./2*. Praha : Nakladatelství ČSAV, 1960.
- TÝŽ. *Codex iuris municipalis IV./3*. Praha : Nakladatelství ČSAV, 1961.
- CHALUPA, Aleš – LIŠKOVÁ, Marie – NUHLÍČEK, Josef – RAJTORAL, František. *Tereziánský katastr český, svazek 2*. Praha : Archivní správa Ministerstva vnitra, 1966, s. 302–303.
- JANÁČEK, Josef. *Přehled řemeslné výroby v českých zemích za feudalismu*. Praha : SPN, 1963.
- JINDŘICH, Karel. Průmyslová činnost na gryspekovských panstvích na Plzeňsku. In *Gryspekové a předbělohorská šlechta : Kralovice a poddanská města : sborník příspěvků ze semináře konaného v Mariánské Týnici ve dnech 21.–23. května 1997*. Mariánská Týnice : Muzeum a galerie severního Plzeňska, 1998, s. 28–33.
- KOČKA, Václav. *Dějiny politického okresu Kralovického – díl I*. Kralovice, 1930.
- NĚMEČKOVÁ, Eva. *Cechy královských měst severozápadních Čech v raném novověku* [tiskem nepublikovaná disertační práce]. Ústí nad Labem : Filozofická fakulta Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, Katedra historie, 2015.
- NOVÁČEK, Karel. K vývoji sídelní struktury Kralovic. In *Gryspekové a předbělohorská šlechta : Kralovice a poddanská města : sborník příspěvků ze semináře konaného v Mariánské Týnici ve dnech 21.–23. května 1997*. Mariánská Týnice : Muzeum a galerie severního Plzeňska, 1998, s. 74–78.
- PAZDEROVÁ, Alena (ed.). *Soupis poddaných podle víry z roku 1651 – Rakovnicko*. Praha : Státní ústřední archiv v Praze, 1996.
- PELANT, Jan. *Města a městečka západočeského kraje*. Plzeň : Západočeské nakladatelství, 1984.
- SOMMER, Johann Gottfried. *Das Königreich Böhmen VI. – Pilsner Kreis*. Praha, 1838.
- VOREL, Josef. *450 let města Kralovice 1547–1997*. Rakovník : Skanzen – Muzeum Rabštejn nad Střelou, 1996.
- WAGENKNECHT, Josef. *Krejčí v Praze od založení města až do dnešní doby*. Praha, 1932.

Seznam použitých zkratk

AP	archivní pomůcka
bm	běžný metr
EL NAD	evidenční list Národního archivního dědictví
evid. jedn. č.	evidenční jednotka číslo
fol.	folio
inv. č.	inventární číslo
kar	karton
MV	Ministerstvo vnitra
ř. z.	říšský zákoník
SAP	Sborník archivních prací
Sb.	Sbírka zákonů a nařízení
SOA	Státní oblastní archiv
SOkA	Státní okresní archiv
ukn	úřední kniha

Inventární seznam

Inv. č.	Obsah	Časový rozsah	Evid. jedm. č.
I. Knihy			
1	Kniha přijatých mistrů, tovaryšů a učedníků (Kniha Pocziweho Czechu Pekarzskeho Založena Roku 1754 dne 16 xbris W Mniestie Kralowyczych) Čes., něm., 18 x 21,5 cm, kožená vazba, 95 fol.	(1712) 1754–1837	ukn 1
II. Spisy			
2	Protokol o nedodržení předepsané váhy chleba	1815	kar 1
3	Svolení vrchnosti k učení a vyučení	1771–1839	kar 1
4	Vysvědčení a výuční listy	1829–1840	kar 1
5	Tovaryšský list	1821	kar 1
6	Povolení města s připuštěním k mistrovství	1824	kar 1
III. Účty			
7	Cechovní rozpočty	1819–1847	kar 1

Název archivní pomůcky:	Cech pekařů Kralovice
Značka archivního fondu:	CP Kralovice
Časové rozmezí:	(1712) 1754–1847
Počet evidenčních jednotek:	2 (1 úřední kniha, 1 karton)
Počet inventárních jednotek:	7
Rozsah v bm:	0,11
Stav ke dni:	22. 2. 2017
Zpracovatel archivního fondu:	Mgr. Eva Němečková, Ph.D.
Zpracovatel archivní pomůcky:	Mgr. Eva Němečková, Ph.D.
Počet stran:	13
Počet exemplářů:	4
Schválil:	Mgr. Martina Matušková

dne 22. 2. 2017-čj. SOAP/060-062/2017